

DE DECENTRALISATIES OP KOERS?

Zijn we het als raadsfracties voldoende eens over het beleid rond de decentralisaties? We hebben toch de vastgestelde “Sociaal Maatschappelijke Visie” ? Bij anderen ontstaat, door vaagheid van die visie en vage boodschappen van het Rijk , in toenemende mate onrust.

De PvdA-fractie meent dat er geen politiek verschil van inzicht bestaat, maar wel anders wordt gedacht over informatie en procesinrichting, vooral tussen de gemeentelijke organisatie en de gemeenteraad. Daarom geven we hiermee een schriftelijk signaal af.

Heeft de gemeenteraad de goede informatie? Vordert het proces van voorbereiding? Wordt de noodzakelijke en wenselijke informatie verworven en met de raad gedeeld? Is het mogelijk het lokale sociale domein vorm te geven, met alle onzekerheden, risico's en improvisatie van rijkszijde? Hoe verhoudt de gemeente zich tot de huidige aanbieders van zorg en welke verandering gaat zich voordoen? (Denk aan het massa ontslag bij Sensire.)

De PvdA fractie ziet vier hoofdthema's:

1. Wat moet de gemeenteraad beoordelen?
2. Is een plausibel verhaal mogelijk over de situatie in 2017?
3. Welke gevolgen heeft dat verhaal voor de gemeentelijke begroting?
4. In hoeverre voldoet de sociaal maatschappelijke visie aan de politieke behoeften?

Over deze thema's hebben wij de volgende gedachten en wensen. Per thema *staan onze wensen in cursief aangegeven*.

1. De vraag wat de raad moet beoordelen.

De raad vervult zijn/haar rol het beste conform het model, dat door het SCP is ontwikkeld, het 4-R model. Dat betekent dat de politiek zich bezig houdt met :

Richting geven; als die helder is...
Ruimte laten voor de uitvoering...
Resultaat vragen en beoordelen...
Rekenschap vragen over middelen...

Bij de eerste R ligt een belangrijke functie en rol: **richting geven** aan de ontwikkeling, aan het beleid. Het is niet in detail proberen te sturen, daarvoor is het College, het is niet informatie over de uitvoering vragen, want als goed richting is gegeven, kan daarmee niets nuttigs worden gedaan. Het is wel leiding geven en richting wijzen.

Ruimte laten is de tweede R: het College en het ambtelijk apparaat moeten de ruimte krijgen om zelfstandig de uitvoering en details te regelen. De politiek is leidend, de organisatie voert uit.

De **resultaten** zijn de derde R: bij het geven van richting hoort dat je niet gedetailleerd, maar wel specifiek bent over het resultaat dat van belang wordt gevonden. Daarom moet worden gevraagd en gerapporteerd.

Tenslotte **rekenschap** als vierde R: in onze democratie wordt door de raad een budget voor een doel beschikbaar gesteld, waarvan efficiency, werkzaamheid en toereikendheid moet worden beoordeeld. In een document op de PvdA website wordt hierop uitvoeriger ingegaan. *De PvdA fractie meent dat*

met meer precisie richting moet worden gegeven en dat het meelopen in door anderen georganiseerde processen moet gaan in de aangegeven richting.

2. Een plausibel beeld over de situatie in 2017.

De decentralisaties worden groot en bijzonder. De vraag die de gemeenteraad zich moet stellen is: welke taken komen op ons af, welke middelen worden daarbij gegeven, welke risico's zijn bepalend? De vraag in de commerciële wereld zou zijn: **“wat is ons verdienmodel?”** De gemeente moet zich analoog de vraag stellen: wat moeten we gaan doen, wat gaat ons dat kosten en wat levert het op?

Eenzijds dus vragen als: welke samenhangen zijn er tussen de taken, is er synergie mogelijk tussen de taken en hoe organiseren we dat? (En hoe vermijden we voortzetting van oude werkwijzen?) Anderzijds dus vragen als: welke middelen komen beschikbaar, welke verdeelmodellen worden gehanteerd, welke eisen stelt kwaliteitstoezicht van het Rijk, welke risico's zijn er op verdere bezuinigingen?

Voor wie dacht dat het simpel was, de gemeente doet al:

Jeugdgezondheidszorg (wet publieke gezondheid)
preventief jeugsbeleid (wet maatschappelijke ondersteuning)

Daar bij komen per 01-01-2015:
provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg
gesloten jeugdszorg
jeugd-GGZ
forensische jeugdzorg
zorg voor verstandelijk gehandicapte jongeren
jeugdbescherming
jeugdreclassering.

Er is reden om opgewekt te zijn over mogelijkheden tot synergie. Maar de realisatiekansen liggen lastiger, want de wereld is geheel georganiseerd en samenvoeging van bekostiging en subsidiestromen betekent dat die aanbodorganisatie geheel overhoop wordt gehaald. Alleen zijn wij niet gehouden de aanbiedende instituties in leven te houden, maar te zorgen voor zorgbehoevenden. Dat moet beter worden onderscheiden. *De PvdA fractie begrijpt dat instellingen zich bedreigd voelen, zie Sensire, maar wij zijn er voor de zorgvragers.*

3. Gevolgen voor de gemeentelijke begroting

De PvdA fractie vindt een sluitende begroting mooi, maar een sociale dorpsamenleving ook. Dat roept nogal wat vragen op:

- Is het volume van rijksmiddelen, ook op termijn toereikend?
- Hoe aannemelijk is een verdere bezuiniging op de overgedragen budgetten?
- Hoe gaat het kwaliteitstoezicht vorm krijgen en welke gevolgen heeft dat financieel?
- Welke compensatie mogelijkheden heeft de gemeente bij tegenvallers?
- Wat zijn de PIOFAH gevolgen van de gehele operatie en hoe daarvoor ruimte te scheppen?

Ook dichterbij in de tijd zijn er gevolgen te verwachten. Ook daarin spelen vragen zoals:

- Zijn de aanloopkosten (1.400.000) voldoende geraamd? Kunnen ze uit de overgedragen budgetten worden terugverdiend?
- Hoe ontwikkelt zich het tekort van Presikhaaf? Kan de expertise van PB worden gebruikt voor het gemeentelijke sociale domein en welke kosten vraagt dat? (uittreding?)
- In hoeverre blijft de vraag op het verwachte niveau? Welke risico's zijn gemoeid met onverwachte groei of krimp? (b.v. herstel economie?)

Wij hebben begrip voor de verzuchting dat het lastige vragen zijn, wij realiseren ons ook dat de decentralisaties een “aanbod zijn dat we niet kunnen weigeren”, maar juist daarom moeten we als gemeente het uiterste doen om te bevorderen dat wij rationeel en nuchter blijven kijken naar het beleidsavontuur dat ons wordt bereid. *De PvdA fractie heeft behoefte aan een plausibel verhaal over de ontwikkeling de komende twee jaar, met taken, budgetten, operationele gevolgen; met onzekerheden daarbinnen kunnen en moeten wij leven.*

4. Visies en informatie tot nu toe bruikbaar?

De gemeente krijgt nieuwe taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Dat zal tot toenemende budgetoverdrachten van het Rijk leiden, mogelijk tot een toenemende personeelsformatie, tot een grotere of andere behoefte aan werkruimte en publieksruimte, tot nieuwe en andere relaties van de gemeente tot de grote aanbieders van zorg.

De PvdA fractie heeft geen behoefte aan details op dit vlak, maar een globaal verhaal hierover is nog niet geleverd. De kaderstelling die is aanvaard, is niet voldoende. De Sociaal Maatschappelijke Visie levert over de regie van de ondernemende gemeente deze tekst:

- Om regie te voeren moet je iets willen en kunnen
- Bereid zijn andere partijen als gelijkwaardig te zien
- Aan de slag durven gaan zonder de uitkomst te kennen
- Tijd willen spenderen aan het opbouwen van goede relaties
- Duidelijk willen zijn en snel
- Goede afspraken maken tussen raad, college, management en medewerkers.

Het is geen visie die houvast biedt: wel tijd aan relaties besteden maar toch snel zijn, wel iets willen en kunnen, maar toch aan de slag zonder uitkomst te kennen, wel duidelijk willen zijn. De werkelijkheid is weerbarstig, zeker. Maar werken zonder de uitkomst te kennen lijkt zich op gespannen voet te bewegen met het budgetrecht en de budgetteringssystemen, waarmee de gemeente nu eenmaal moet werken. *De PvdA fractie accepteert de sociaal maatschappelijke visie wel als kennisoverdracht naar de raad, maar heeft behoefte aan een verhaal dat meer houvast biedt bij het beoordelen van de programmabegroting.*

5. Een opdracht?

Misschien is de route uit deze moeizame discussie gelegen in een nieuwe notitie. Daarin zou kunnen worden beschreven in concrete termen wat in 2014 en 2015 gebeurt, en vooral waar onze keuzen liggen. Als er niets te kiezen valt, kunnen we beter naar voetballen kijken.

In de begroting is 1.4 miljoen opgenomen als aanloopkosten. Daarover is kennelijk een aantal concrete denkbeelden gevormd. Een globale indruk daarvan zou kunnen helpen.

Binnenkort moet ook helder zijn welke taken het Rijk overdraagt en op welke termijn. Daarvan kan een schets worden gegeven. Daarin kan ook de Transitie Jeugdzorg worden meegenomen. De schets zou de begrippen 'taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden' moeten bevatten.

De komende verkiezingen hebben het College geïnspireerd tot een sluitende begroting en tot een beweeglijker opstelling t.a.v. Elst Centraal. Dat is mooi. Maar het nieuwe College moet in 2014 ook een operationeel kader erven, waarmee het kan werken.